

Kl. 7d i 7e

04.06. 2020r.

Witajcie Moi Drodzy!

Poniżej wysyłam zasady oceniania rozprawki, przeczytajcie uważnie.

Dzisiaj zajmiemy się dalej działem: Słowotwórstwo. Obejrzyjcie i przeczytajcie dokładnie prezentację oraz wklejcie lub przepiszcie notatkę i wykonajcie ćwiczenia. Nie podaję terminu wykonania. Mam nadzieję, że wykonacie przed świętami, aby mieć wolne.

Rozprawki sprawdzone będę wysyłać w zakładce -prace domowe- przez dziennik. Dziękuję za duże zaangażowanie, cieszę się, że do zadań podchodzicie odpowiedzialnie!!!!

Przypominam Wam Kochani o lekturze, zaczniemy ją omawiać po świętach.

Pozdrawiam

## NOTATKA

Rodzina wyrazów – to grupa wyrazów pokrewnych, podobnych znaczeniowo, utworzonych od jednego wspólnego wyrazu.

Np.:

- dom – domek, domostwo, domownik, podomka, domator, domisko.

Wyrazy bliskoznaczne – to wyrazy o podobnym znaczeniu, ale innym brzmieniu.

Np.:

- kanapa – sofa, łóżko, tapczan,

- dziecko – niemowlę noworodek, dzieciak, bobas, maluch, brzdąc, berbeć.

Wyrazy pokrewne – wyrazy należące do tej samej rodziny wyrazów (mające ten sam rdzeń).

Rdzeń – najmniejsza niepodzielna słowotwórczo część wyrazu, w niej mieści się jego znaczenie.

Skrót to skrócony zapis wyrazu lub wyrażenia zredukowany do kilku liter.

W języku polskim skróty piszemy małą literą, a problem ortograficzny zaczyna się przy kropkach, bo mamy trzy opcje:

skrót z kropką na końcu, jeśli nie zawiera ostatniej litery wyrazu, np. *ul.(ulica)*, *doc. (docent)*

skrót bez kropki, jeśli zawiera ostatnią literę wyrazu, np. *mgr (magister)*, *dr (doktor)*, *nr (numer)*; jeśli jest symbolem matematycznym, chemicznym, jednostki miary i polskiej waluty, np. *sin (sinus)*, *kg (kilogram)*, *zł (złoty)*

skrót z kropką po każdej literze, jeśli którykolwiek z kolejnych wyrazów (poza pierwszym) zaczyna się samogłoską, np. *p.n.e. (przed naszą erą)*, *m.in. (między innymi)*

Skrótowce to wyrazy utworzone przez skrócenie całego wyrażenia składającego się z dwóch i więcej słów. Dzielimy je na:

literowce - złożone z pierwszych liter wyrazów (wymawiamy je jak litery alfabetu), np. **PZU** (**wymowa: pe-zet-u**) (Powszechny Zakład Ubezpieczeń)

głoskowce - złożone z pierwszych liter wyrazów (wymawiamy je jak głoski), np. **ZUS** (**wymowa: zus**) (Zakład Ubezpieczeń Społecznych)

sylabowce - złożone z pierwszych sylab wyrazów (wymawiamy je jak połączone sylaby), np. **Polfa** (**Polska Farmacja**), **Pafawag** (**Państwowa Fabryka Wagonów**)

mieszane - są kombinacjami literowców, głoskowców i sylabowców, np. **CBOS** (**wymowa: ce-bos**) (Centrum Badania Opinii Społecznej), **SGPiS** (**wymowa: es-gie-pis**) (Szkoła Główna Planowania i Statystyki)

Większość skrótowców można odmieniać z użyciem łącznika, np. w **ZUS-ie**, z **SGPiS-em**, chyba że mają one charakter zwykłego rzeczownika, np. **Polfa - o Polfie**.

Kolejna trudność to chwiejny rodzaj gramatyczny skrótowców, który może być zgodny z ich budową lub z rodzajem członu głównego w pełnej nazwie, czyli można powiedzieć: **PKP zakupiły...** (**bo: Polskie Koleje Państwowe**) albo **PKP zakupiło** (**bo w języku polskim rzeczowniki zakończone na -e, głównie zapożyczenia, są rodzaju nijakiego**).

Wyrazy złożone to takie wyrazy pochodne, które powstały od dwóch a nawet kilku wyrazów podstawowych, więc mają przynajmniej dwie podstawy słowotwórcze.

zrost - najściślejsze zespolenie podstaw słowotwórczych połączonych bezpośrednio, bez żadnego wrostka, np. **duşigrosz** (**dusi+grosz**), **Białystok** (**Biały+stok**), **Wielkanoc** (**Wielka+noc**)

złożenie - połączenie dwóch wyrazów za pomocą międzyrostka, np. **zlewozmywak** (**zlew+o+zmywak**), **samolot** (**sam+o+lot**), **łamięłówka** (**łam+i+ęłówka**); powstały wyraz odmienia się jak zwykły jednolity rzeczownik.

zestawienie - połączenie wyrazów pisanych oddzielnie, ale stanowiących jedną nazwę, nie można odjąć ani dodać żadnego wyrazu ani zamienić ich kolejności, bo nazwa straci znaczenie np. **Zielona Góra**, **wieczne pióro**, **panna młoda**

UWAGA! Jeżeli człony złożenia lub zestawienia są równorzędne znaczeniowo, piszemy je z łącznikiem, np. flaga **biało-czerwona**, sezon **jesiennie-zimowy**, język **staro-cerkiewno-słowiański**, **szpital-pomnik**, **herod-baba**

## **Karta pracy**

### **Zadanie 1**

Wśród podanych wyrazów znajduje się taki, po którego skrócie nie stawia się kropki. Wypisz go i napisz właściwy skrót.

*Biernik, literatura, łaciński, przymiotnik, według, stopień, frazeologia, potoczny, polski, żywotny.*

..... – .....

### **Zadanie 2**

Utwórz skróty i skrótowce od następujących wyrazów i związków frazeologicznych:

gram – .....

język polski – .....

sekunda – .....

hektar – .....

magister – .....

Polski Czerwony Krzyż – .....

Wojskowa Akademia Techniczna – .....

paragraf – .....

kierownik – .....

ulica – .....

redaktor - .....

na przykład – .....

### Zadanie 3

Zapisz pełnymi wyrazami skrócone słowa.

doc. - .....

lp. - .....

br. - .....

jw. - .....

pn. - .....

tj. - .....

tzw. - .....

cdn. - .....

itp. - .....

ob. - .....

### Zadanie 4

Jakie wyrazy podstawowe posłużyły do zbudowania poniższych złożzeń? Jakie to części mowy?

| dwumecz       | dwa, mecz | liczebnik, rzeczownik |
|---------------|-----------|-----------------------|
| mrówkojad     |           |                       |
| wodociąg      |           |                       |
| winobranie    |           |                       |
| obcokrajowiec |           |                       |
| czworonóg     |           |                       |
| ćwierćfinał   |           |                       |
| bawidamek     |           |                       |
| księgozbiór   |           |                       |
| dobrobyt      |           |                       |

## Rozprawka

### Zasady oceniania

Uwaga: jeżeli za wypowiedź przyznano 0 pkt w kryterium Realizacja tematu wypowiedzi, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.Realizacja tematu wypowiedzi | 2 pkt<br>-Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu<br>-Wszystkie pozostałe elementy polecenia uwzględnione.<br>-Wypowiedź w całości dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.                                                             |
|                                | 1 pkt                                                                                                                                                                                                                                                |
|                                | -Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu.<br>-Nieuwzględniony jeden element polecenia (inny niż forma). ORAZ/LUB<br>-W pracy występują fragmenty niedotyczące problemu wskazanego w poleceniu.                                          |
|                                | 0 pkt                                                                                                                                                                                                                                                |
|                                | -Forma wypowiedzi niezgodna z formą wskazaną w poleceniu. ALBO<br>-Nieuwzględnione co najmniej dwa elementy polecenia (inne niż forma)                                                                                                               |
| 2. Elementy retoryczne         | 5 pkt                                                                                                                                                                                                                                                |
|                                | -Pogłębiona argumentacja.<br>-Argumenty odwołujące się np. do faktów, logiki, emocji, zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej.<br>-Argumenty/przykłady uporządkowane, np. zhierarchizowane |
|                                | 4 pkt                                                                                                                                                                                                                                                |
|                                | -Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.                                                                                                                                                                                     |
|                                | 3 pkt                                                                                                                                                                                                                                                |
|                                | -Powierzchnowa argumentacja; w wypowiedzi brak wnikliwości.<br>-Niektóre argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej.<br>-Argumenty/przykłady częściowo uporządkowane.               |
|                                | 2 pkt                                                                                                                                                                                                                                                |

|                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|---------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                       | -Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|                                       | 1 pkt                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                       | -Podjęta próba argumentowania.<br>-Ograniczenie do wyliczenia powierzchownie omówionych przykładów, powiązanych z problemem określonym w temacie.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|                                       | 0 pkt                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                       | -Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 3. Kompetencje literackie i kulturowe | 2 pkt                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                       | -Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).<br>-Poprawność rzeczowa                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|                                       | 1 pkt                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                       | -Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga). ALBO Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga). ALBO Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).<br>-Dopuszczalne 1–2 błędy rzeczowe. |
|                                       | 0 pkt                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                       | -Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 4. Kompozycja tekstu                  | 2 pkt                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                       | -Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi.<br>-Graficznie wyodrębnione akapity.<br>-Dopuszczalna 1 usterka w zakresie spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                       | 1 pkt                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                       | -Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi.<br>-Graficznie wyodrębnione akapity.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

|         |                                                                                     |
|---------|-------------------------------------------------------------------------------------|
|         | -Dopuszczalne łącznie 2–3 usterki w zakresie spójności ORAZ/ALBO logiki wypowiedzi. |
|         | 0 pkt                                                                               |
|         | -Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.              |
| 5. Styl | 2 pkt                                                                               |
|         | -Odpowiedni do treści i formy wypowiedzi.<br>-Jednolity.                            |
|         | 1 pkt                                                                               |
|         | -Sporadyczne usterki w odpowiedniości ORAZ/LUB jednolitości stylu                   |
|         | 0 pkt                                                                               |
|         | -Praca nie spełnia wymagań określonych na 1 pkt.                                    |

## 6. Język

| Poprawność środków                                                                                                                                                                               | Nie więcej niż 2 błędy językowe | 3–4 błędy językowe | 5–6 błędów językowych | 7–9 błędów językowych | 10 lub więcej błędów językowych |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|--------------------|-----------------------|-----------------------|---------------------------------|
| Zakres środków                                                                                                                                                                                   |                                 |                    |                       |                       |                                 |
| Szeroki zakres środków językowych, tzn. - zróżnicowana składnia<br>-zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu. | 4 pkt                           | 3 pkt              | 2 pkt                 | 1 pkt                 | 0 pkt                           |
| Zadowalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu.                                                                                     | 3 pkt                           | 2 pkt              | 1 pkt                 | 0 pkt                 | 0 pkt                           |

|                                                                                                                |       |       |       |       |       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|
| Wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste / ograniczone, utrudniające realizację tematu. | 2 pkt | 1 pkt | 0 pkt | 0 pkt | 0 pkt |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|

Przykładowo, za wypowiedź, w której uczeń użył zadowalającego zakresu środków językowych i popełnił 4 błędy językowe, należy przyznać 2 pkt w tym kryterium.

### *7. Ortografia*

2 pkt- Nie więcej niż 1 błąd ortograficzny.

1 pkt -2–3 błędy ortograficzne.

0 pkt -4 lub więcej błędów ortograficznych.

### *8. Interpunkcja*

1 pkt -Nie więcej niż 5 błędów interpunkcyjnych.

0 pkt- 6 lub więcej błędów interpunkcyjnych

### *Uwagi dodatkowe*

1. Jeżeli wypowiedź w całości jest nie na temat, należy ocenić ją na -0 pkt.

2. Jeżeli w wypowiedzi uczeń w ogóle nie odwołał się do treści lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu, za całą wypowiedź należy przyznać -0 pkt.

3. Jeżeli wypowiedź jest nieczytelna, należy ocenić ją na- 0 pkt.

4. Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. uczeń napisał tylko wstęp), należy przyznać -0 pkt w każdym kryterium.

5. Jeżeli wypowiedź zawiera 180 słów lub mniej, jest oceniana wyłącznie w kryteriach: realizacji tematu wypowiedzi, elementów retorycznych oraz kompetencji literackich i kulturowych. W pozostałych kryteriach należy przyznać – 0 pkt.